

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA

Dossier de premsa

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

1949-1995 **ORIO**
MASPONS
LA FOTOGRAFIA ÚTIL

1949-1995 **ORIOl**
MASPONS
LA FOTOGRAFIA ÚTIL

Del 5 de juliol de 2019 al 12 de gener de 2020

Organitza i produeix: Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissària: Cristina Zelich, comissària d'exposicions especialitzada en fotografia

Amb el patrocini de

Agrolimen⁷¹

Oriol Maspons, *Dones ballant (Paris)*, c. 1956. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu Fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

- El Museu Nacional d'Art de Catalunya presenta la primera gran exposició retrospectiva sobre l'obra del fotògraf barceloní Oriol Maspons (1928-2013), un autor que va contribuir de forma decisiva a la renovació del llenguatge fotogràfic a Espanya durant la dècada dels seixanta.
- A través de 530 imatges aquesta exposició recorre més de quatre dècades d'intensa activitat en els camps del reportatge, el retrat, la moda i la publicitat.
- Per primer cop es donen a conèixer els diferents aspectes de la seva obra i s'exposen moltes imatges inèdites o molt poc conegudes.
- **Oriol Maspons, la fotografia útil** és el resultat de la investigació realitzada sobre el fons que el fotògraf va dipositar al Museu Nacional el 2011: més de 7.000 fotografies en paper, negatius i documents.
- Aquest arxiu extraordinari s'ha digitalitzat i inventariat gràcies a la **Fundació Nando i Elsa Peretti** i a **Agrolimen**, i l'exposició ha comptat amb el suport de la família del fotògraf.

Oriol Maspons, *Carlos Barral*, c. 1958. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Oriol Maspons va exercir un paper clau en la renovació del llenguatge fotogràfic a Espanya a les dècades de 1950 i 1960, primer des de l'àmbit de la fotografia amateur i des de 1957 com a professional. Contrari a la concepció de la fotografia com un objecte de contemplació estètica, Maspons va defensar la fotografia aplicada o útil.

L'objectiu d'aquesta exposició és fer un ampli repàs a la seva obra, contextualitzant-ne la seva producció i donant suport a la investigació amb la recuperació de material documental –llibres, revistes, caràtules de discos, etc.– de manera que permeti conèixer també el destí final de les fotografies de l'autor així com la recepció de la seva obra en els mitjans especialitzats i generalistes de l'època.

Maspons havia ingressat a l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya el 1952 però molt aviat es va oposar als valors estètics defensats per l'Agrupació i també al seu funcionament, motiu pel qual es va guanyar una oposició fèrria a qualsevol de les seves iniciatives innovadores.

El seu article "Salonisme", publicat a la revista *Arte Fotográfico* el 1957, va suposar una dura crítica al món conservador agrupacionista.

El 1955 es va traslladar a París i allí va freqüentar els ambients fotogràfics i va poder conèixer Brassai, Cartier-Bresson i Doisneau, entre d'altres. Les entrevistes que va realitzar a aquests fotògrafs van ser publicades a *Art Fotogràfic* i van permetre que els professionals i aficionats espanyols traguessin el cap a la creació fotogràfica estrangera. També en aquests anys és fonamental la seva participació al grup AFAL d'Almeria. Al seu retorn a Barcelona, el 1957, va decidir professionalitzar-se i formar societat amb Julio Ubiña.

El fotògraf va formar part de l'anomenada *gauche divine*, heterogeni grup de joves intel·lectuals i artistes, models, cineastes, escriptors i arquitectes, que a finals de la dècada de 1960 es van rebel·lar a Barcelona contra la cultura oficial franquista. Davant de la seva càmera van posar els seus principals protagonistes i va retratar els seus escenaris.

Al llarg de la seva trajectòria Oriol Maspons es va dedicar al reportatge, el retrat, la moda i la publicitat. Va treballar per a les principals revistes de l'època, com *La Gaceta Ilustrada*, *Destino*, *Cuadernos de arquitectura*, *Triunfo*, *Interviú*, *L'Oeil*, *Paris-Match*, *Bocaccio*, *Expression*, *Elle*, etc.

La seva amistat amb Esther Tusquets va fer que participés des del principi en la creació, per part de l'editorial Lumen, de la col·lecció *Palabra e imagen* en els volums de la qual la fotografia i el text eren tractats en peu d'igualtat. Dins aquesta col·lecció va publicar el seu primer llibre el 1961, *La caza de la perdiz roja*, amb textos de Miguel Delibes, després vindrien *Toreo de salón*, amb text de Camilo José Cela i *Poeta en Nueva York*, amb poemes de Lorca, aquests dos treballs realitzats conjuntament amb Julio Ubiña.

Va il·lustrar nombrosos llibres entre els quals cal destacar per la seva cuidada factura *Arquitectura gòtica catalana*, d'Alexandre Cirici, editat també per Lumen el 1968.

El fons Maspons al Museu Nacional

L'arxiu Maspons que conserva el Museu Nacional conté l'obra sencera del fotògraf, qui l'any 2011 va dipositar el seu arxiu al museu. Es tracta de més de 7.000 fotografies en paper, a més de negatius i diferents materials fotogràfics a partir dels quals es va poder investigar i preparar aquesta gran exposició.

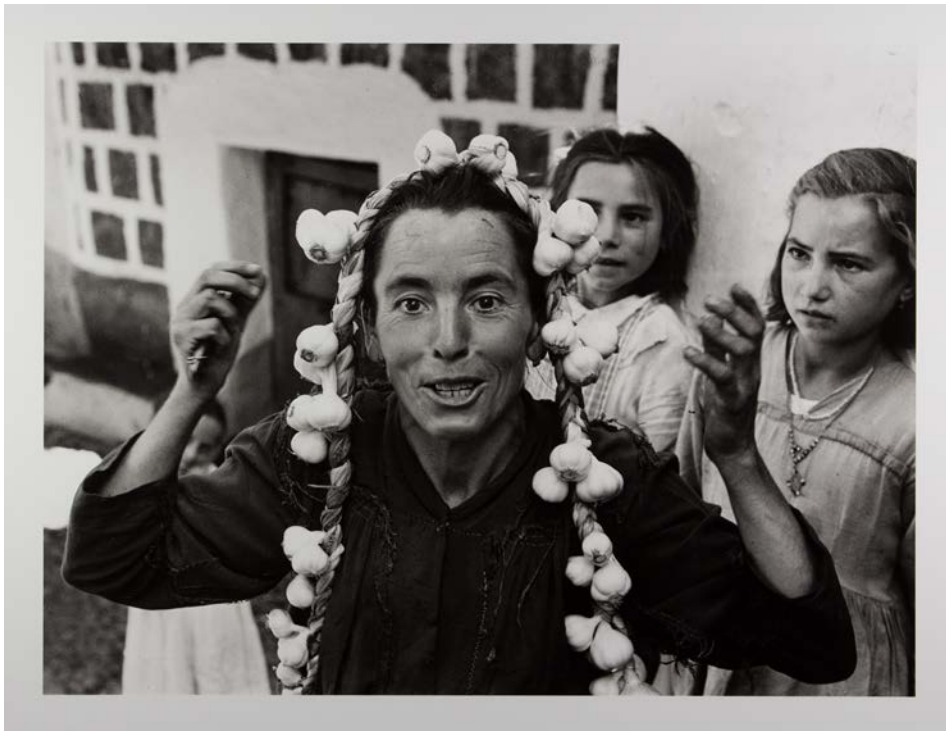
Gràcies a la **Fundació Nando i Elsa Peretti** el museu va poder adquirir un conjunt de 200 imatges d'aquest arxiu, molt representatives de les diferents etapes del fotògraf, i va poder iniciar així les tasques de documentació i digitalització. Al 2011 es van poder digitalitzar unes 3.000 imatges.

Recentment, gràcies al patrocini d'**Agrolimen**, s'han pogut finalitzar els treballs d'escanejat i neteja d'aquest importantíssim arxiu.

En aquesta segona fase el museu ha pogut tractar unes 2.300 fotografies en paper i tancar l'inventari, que ha permès descobrir nombroses imatges inèdites.

Obres inèdites o molt poc conegudes

Entre les novetats que han sortit a la llum hi ha fotografies de primera època realitzades a París, a Londres i a Eivissa els anys 1950, que reflecteixen la vida als carrers, la gent esperant el metro, l'ambient nocturn i també imatges de models a la platja. Així mateix es mostren imatges de reportatges realitzats a Cuba, Nicaragua i Sud-àfrica, que mai van ser publicats.

Oriol Maspons. Fotografia del llibre *Caminado por las Hurdes*, 1960. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona 2019

Oriol Maspons, *Bel Gil-Moreno de Mora*, 1965. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu Fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

TEXTOS DE SALA

Oriol Maspons. La fotografia útil / 1949-1995

Aquesta exposició constitueix la primera gran mostra retrospectiva realitzada a partir del fons fotogràfic que Oriol Maspons va dipositar al Museu Nacional d'Art de Catalunya el 2011. El fons, integrat per 7.000 fotografies en paper, ha permès fer un recorregut a través de l'obra de l'autor des dels seus inicis com a aficionat fins a la seva àmplia i variada pràctica professional. Oriol Maspons va ser un dels autors que, en les dècades de 1950 i 1960, van contribuir a renovar el llenguatge fotogràfic a Espanya. Contrari a la concepció de la fotografia com a objecte de contemplació estètica, va defensar la fotografia aplicada o útil. El 1957 es va associar amb Julio Ubiña i van formar l'estudi Maspons + Ubiña, que va viure el boom de la publicitat i les revistes il·lustrades. Per primera vegada, aquesta exposició ofereix un marc contextual extens de l'obra de l'autor i reflecteix la seva recepció en els mitjans especialitzats i generalistes de l'època.

Oriol Maspons, *Gitanos. Montjuic*, c. 1958. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Àmbit 1

Amateurisme

Aquest primer àmbit de l'exposició reflecteix els inicis fotogràfics d'Oriol Maspons com a aficionat i la seva aproximació progressiva a l'àmbit professional. Va ingressar el 1952 a l'Agrupació fotogràfica de Catalunya (AFC), associació d'aficionats fortament jerarquitzada, la principal activitat de la qual girava al voltant del concurs o saló fotogràfic, i defensora d'una fotografia artística que era deutora d'un art pictòric en sintonia amb els gustos de la burgesia conservadora del moment. Maspons va començar participant en concursos, però aviat va comprendre que la seva visió xocava amb la idea de la fotografia com a mer objecte de contemplació estètica. Les seves crítiques a l'Agrupació i al "salonisme" li van valer finalment ser-ne expulsat el maig de 1958. Durant la seva estada a París (juliol de 1955 - desembre de 1956) va treballar a la companyia d'assegurances *Le Continent* i va entrar en contacte amb el *Club des 30 x 40* i amb els grans fotògrafs del moment com Cartier-Bresson, Brassai o Doisneau. També llavors va començar a col·laborar amb AFAL, Agrupación Fotogràfica Almeriense, afí als seus plantejaments.

Quan va tornar de París es va associar amb Julio Ubiña, qui havia conegut a l'Agrupació, i va deixar la feina a la companyia d'assegurances per iniciar la seva carrera com a fotògraf professional a l'estudi Maspons + Ubiña.

Inici d'una afició, 1946-1952

Les primeres fotografies que coneixem de Maspons són les que va fer per il·lustrar un treball sobre fàbriques quan cursava estudis mercantils, així com les del seu àlbum familiar en què, al costat de les típiques imatges d'amics i familiars, apareixen alguns paisatges urbans realitzats a Barcelona amb clara intencionalitat estètica i formal. Durant el servei militar a Ceuta, va prendre fotografies documentals dels carrers de Tetuan. En aquesta època també va fer una de les seves imatges més conegudes, la de la parella de guàrdies civils a Cadaqués.

Barcelona / Anys 50

Aquest conjunt d'imatges mostra l'interès de Maspons per la fotografia realista, de clar tall humanista, d'acord amb el paradigma que es va imposar i consolidar a la postguerra gràcies a l'exposició "The Family of Man", organitzada per Edward Steichen per al MoMA i a les revistes il·lustrades com *Life* o *Paris Match*.

Arte fotográfico

Entre el 1955 i el 1958 col·labora en la secció "Cómo hago mis fotografías" de la revista *Arte Fotográfico*, introduint a Espanya l'obra dels fotògrafs més rellevants de l'escena francesa.

Oriol Maspons, *Monique, primer bikini d'Eivissa*, c. 1954. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu Fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Eivissa

Maspons viatja a Eivissa el 1954 amb la seva primera càmera, una Rolleiflex. Coneix René Petit, fotògraf professional francès especialitzat en retrat i famós per les seves *pin-up*, i la model Monique Koller. En aquest viatge i en altres de posteriors retrata l'arquitectura, el paisatge i els habitants d'Eivissa, així com Monique i altres joves estrangeres que encarnen per a ell la dona moderna i lliure.

París i el Club des 30 x 40 / 1955-1956

Mitjançant el fotògraf René Petit, entra en contacte amb el Club des 30 x 40, dirigit per Roger Doloy. Dues són les concepcions de la fotografia que impereixen al grup: la fotografia realista humanista i una altra de més experimental lligada a la *Subjektive Fotografie* d'Otto Steinert. Coneix Cartier-Bresson, Brassai, Izis, Bourdin, Sabine Weiss, Doisneau i Romeo Martinez, editor de la revista suïssa *Camera*. Assisteix a la inauguració de "The Family of Man" al Musée d'Art Moderne. S'impregna de cinema. Recorre amb la càmera

les ribes del Sena, els carrers de París, el Jardí de les Tuilleries. Sovinteja els locals de jazz, els cabarets de Pigalle i els cafès Aux Deux Magots i La Capoulade. Per a una persona inquieta com Maspons, procedent de l'Espanya franquista, l'experiència parisenca suposa una glopada de llibertat en tots els aspectes.

Londres / 1956

Francesc Català-Roca, a qui havia conegut a l'AFC i el treball del qual admirava, el visita a París i junts fan una escapada fotogràfica a Londres.

AFAL / 1956-1963

La revista *AFAL*, publicació de l'Agrupación Fotogràfica Almeriense entre el 1956 i el 1963, inspirada en la revista *Ciné Photo Magazine* publicada pel Club des 30 x 40, es va presentar com a portaveu de tots aquells fotògrafs i grups fotogràfics d'aficionats independents, oposats a l'academicisme de les agrupacions tradicionals. *AFAL* entenia la fotografia com a reflex d'"el seu temps", des del respecte al pluralisme de plantejaments i el foment de l'intercanvi d'idees. Maspons va conèixer la revista estant a París i ràpidament es va posar en contacte amb Carlos Pérez Siquier, el seu editor juntament amb José María Artero. Moltes de les portades d'*AFAL* van ser seves. El 1959 va ser nomenat corresponsal de la revista.

Oriol Maspons. *Eivissa*, c. 1954. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista 2011 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Grup AFAL a París / 1959

La relació entre el Club des 30 x 40 i el Grup AFAL es va materialitzar en una exposició impulsada per Roger Doloy que es va celebrar a les sales de la biblioteca de l'Ambaixada espanyola a París. Cada fotògraf participava amb deu fotografies inèdites, un autoretrat i la seva biografia. Maspons i Ubiña, que en aquells dies ja s'havien associat professionalment, es van presentar de manera conjunta. Ubiña va presentar una sèrie sobre les processons de Setmana Santa, mentre que Maspons va optar per tres retrats i tres fotos de diferents reportatges. Aquí es reproduïx la col·locació aproximada de les fotografies tal com es van exposar a París, amb la diferència que les imatges exposades anaven encolades sobre cartró, sense marge, tal com era habitual aleshores.

Onze fotògrafs espanyols a París / 1962

Els Serveis Oficials de Turisme Francès van convidar onze fotògrafs espanyols a passar una setmana a París al mes de maig. Al novembre es va presentar una selecció de les fotografies que havien fet a la Sala Aixelà de Barcelona, dirigida per Josep Maria Casademont. Aquesta és una selecció de les imatges presentades per Oriol Maspons. Cal destacar que aquí l'autor s'aparta del reportatge directe i opta per fer unes fotografies molt gràfiques i subjectives en què juga amb les formes i l'enquadrament, una cosa bastant insòlita en el conjunt de la seva producció.

Oriol Maspons. *París*, 1962. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista 2011 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Oriol Maspons. *Sense títol*. Dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Fotografia artística vs. Fotografia útil

Una de les preocupacions centrals de Maspons va girar al voltant de la finalitat de la fotografia. Si bé en un primer moment va participar activament en l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, arribant fins i tot durant la seva estada a París a organitzar el 1956 una mostra d'alguns dels seus membres a l'Ambaixada espanyola de la capital francesa, aviat va comprendre que els objectius de l'amateurisme no encaixaven amb la seva visió de la fotografia. Així ho va expressar en les seves respostes a alguns articles publicats en la revista *Arte Fotográfico* i sobretot en el seu article "Salonismo", publicat el 1957. Maspons rebutjava la idea de la fotografia com a objecte de contemplació estètica. Per a ell la fotografia tenia una funció útil, com a testimoni de l'època o aplicada als àmbits de la publicitat i la il·lustració. El seu destí final era la pàgina impresa.

Exposició de l'AFC a París / octubre de 1956

Com a vocal de cultura a l'AFC, Agrupació Fotogràfica de Catalunya, Maspons va organitzar, juntament amb el Club des 30 x 40, una exposició de 26 membres de l'AFC, entre els quals hi havia Francesc Català-Roca, Xavier Miserachs i ell mateix. El comitè de selecció de les obres estava format per Daniel Masclat i André Thevenet, tots dos del Club des 30 x 40, i per Emmanuel Sougez del Groupe des XV, que va pronunciar una conferència, "La fotografía española de hoy", durant la inauguració a la Bibliothèque Espagnole de París de l'Ambaixada espanyola.

Exposició de Maspons i Ubiña a la Sala Aixelà / abril-maig de 1959

Patrocinada per la revista *Gaceta Ilustrada*, amb la qual Maspons i Ubiña havien començat a col·laborar el 1957, aquesta va ser la primera gran exposició de tots dos fotògrafs.

Àmbit 2

Pràctica professional I

Per poder presentar l'amplíssima i variada producció fotogràfica que correspon a la seva pràctica professional, s'ha optat per una ordenació temàtica que no respon estrictament a una seqüència cronològica. En aquesta segona sala s'han reunit els treballs relacionats amb el món editorial, en particular els destinats a l'editorial Seix Barral i a l'editorial Lumen, que amb la seva col·lecció "Palabra e Imagen" va ser la pionera a Espanya de l'edició de fotollibres. També es presenten aquí les fotografies sobre Barcelona fetes per il·lustrar les guies *Això també és Barcelona* i *Barcelona Pam a Pam*. Sempre en relació amb la imatge de Barcelona, s'inclou una selecció de fotografies efectuades per a la revista *Cuadernos de Arquitectura*.

Finalment, hem inclòs un reportatge sobre l'exposició *Miró otro*, celebrada al Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, que va tenir el seu reflex en un ampli article publicat a *La Mosca*, així com les fotografies fetes per a les portades de discos de la Nova Cançó.

Una part important d'aquests treballs va ser feta conjuntament per Maspons i Ubiña.

Biblioteca breve

El primer encàrrec editorial que va rebre Maspons va ser fer fotografies per a les portades de la col·lecció Biblioteca Breve que l'editorial Seix Barral va llançar el 1958. Algunes corresponen a imatges preses en anys anteriors a Eivissa i París, mentre que d'altres van ser fetes específicament per a l'editorial. Seva és també la imatge utilitzada per al cartell del premi Biblioteca Breve de 1958. El 1959 va assistir a les primeres *Conversaciones poéticas de Formentor*, d'on va sorgir un reportatge per a *Gaceta Ilustrada*.

Caminando por las Hurdes. Biblioteca Breve n. 153 (1960)

Text: Antonio Ferres i Armando López Salinas

Fotografies: Oriol Maspons

Al principi els autors només comptaven amb alguns fotogrames de la pel·lícula *Tierra sin pan* que els havia cedit Buñuel per il·lustrar el llibre. L'editorial va encarregar a Maspons que fes un reportatge per completar les il·lustracions.

Palabra e imagen

La caza de la perdiz roja. "Palabra e Imagen", Lumen (1963)

Text: Miguel Delibes

Fotografies: Oriol Maspons

Disseny: Lluís Clotet i Òscar Tusquets

L'amistat de Maspons amb Esther Tusquets, fundadora i directora de l'editorial Lumen, i el seu germà Òscar, va influir segurament en la tria de fotògrafs que van publicar a la col·lecció "Palabra e Imagen". Maspons i Esther van viatjar a Valladolid per trobar-se amb Delibes i fer les fotografies.

Toreo de salón. "Palabra e Imagen", Lumen (1963)

Text: Camilo José Cela

Fotografies: Oriol Maspons i Julio Ubiña

Disseny: Lluís Clotet i Òscar Tusquets

A partir de les fotografies fetes per Maspons i Ubiña per a un reportatge a *Gaceta Ilustrada* de 1958 sobre l'escola barcelonina de toreo de Manuel el "Extremeño", va sorgir el projecte per a aquest llibre.

Poeta en Nueva York. "Palabra e Imagen", Lumen (1966)

Text: Federico García Lorca

Fotografies: Oriol Maspons i Julio Ubiña

Disseny: Lluís Clotet i Òscar Tusquets

Maspons i Ubiña van viatjar a Nova York el 1965 per fotografiar la ciutat, a fi d'il·lustrar uns articles de Miguel Delibes per a *Destino*. D'aquí va néixer el projecte d'aquest llibre.

Oriol Maspons i Julio Ubiña, *Nueva York, Poeta en Nueva York*, 1965 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019 © Hereves de Julio Ubiña

La imatge de Barcelona

Això també és Barcelona, Lumen (1965)

Text: Josep Ma. Espinàs

Dibuixos: Cesc

Fotografies: Oriol Maspons i Julio Ubiña

Primera guia turística sobre Barcelona que ofereix una visió popular de la ciutat amb imatges dels locals d'oci, els mercats, els restaurants, les festes i els petits oficis urbans. En resum, tot allò que no apareixia a les guies oficials. Va ser editada també en castellà, francès i anglès.

Barcelona pam a pam, Ed. Teide (1971)

Text: Alexandre Cirici Pellicer

Fotografies: Oriol Maspons

Guia de Barcelona en 27 itineraris que van des de Ciutat Vella fins a la perifèria, incloent-hi Terrassa, Sant Cugat i Montserrat. Aquesta guia s'acabaria convertint en una referència popular.

Cuadernos de Arquitectura, n. 60 i 61, COAC (1965)

Textos: Francisco Candel, Jordi Pujol, Jaime Nualart, Òscar Tusquets, Oriol Bohigas i altres.

Fotografies: Oriol Maspons i Julio Ubiña

En aquests dos números de la revista s'ofereix una àmplia reflexió sobre el creixement urbanístic de Barcelona en els anys seixanta a causa de l'augment demogràfic fruit de la immigració.

Maspons i Ubiña van col·laborar sovint amb la revista entre 1961 i 1972, fotografiant els projectes arquitectònics dels membres del COAC.

“Mirosadik” i “Miró otro”, *La Mosca* n. 6 (1969)

La Mosca va ser un full informatiu de les editorials Lumen, Edicions 62, Seix Barral, Anagrama i Tusquets, dissenyat per Òscar Tusquets i Oriol Bohigas, mentre que el dibuix de la mosca va anar a càrrec de Juan Carlos Pérez Sánchez. En aquest número es va publicar la fotonovel·la “Mirosadik”, amb guió de Maspons i fotos de Colita preses durant l'acció de Miró, que va pintar un mural efímer a les finestres de la planta baixa del COAC, en ocasió de l'exposició *Miró otro*.

Portades de discos / anys 60

A principis dels seixanta, Maspons va rebre l'encàrrec, primer d'Edigsa i després de Concèntric, de retratar els cantants de la Nova Cançó per a les portades dels discos dissenyades per Jordi Fornas: Els Setze Jutges, Raimon, Guillermina Mota, Joan Manuel Serrat, Els Dracs, Lluís Llach, Salvador Escamilla, Ma. del Mar Bonet, Francesc Pi de la Serra o Josep Ma. Espinàs. També va col·laborar amb el segell Belter.

El Fotollibre

“Un fotollibre és una forma artística autònoma, comparable amb una peça escultòrica, una obra de teatre o una pel·lícula. Les fotografies perden el seu caràcter fotogràfic com a coses en si mateixes, i es tornen parts, traduïdes en tinta impresa, d'un esdeveniment dramàtic anomenat llibre.” (Ralph Prins, 2004)

Encara que les històries dominants de la fotografia han girat a l'entorn del progrés tecnològic del mitjà, els gèneres o l'obra dels fotògrafs més influents, des de fa alguns anys s'ha començat a prestar atenció al fotollibre i al seu paper fundacional. La fotografia, com a art narratiu, troba la seva expressió natural en el format llibre. Aquí volem retre un petit homenatge a la col·lecció “Palabra e Imagen” de l'editorial Lumen en què va participar Maspons i que va suposar, en els anys seixanta i principis dels setanta, una aposta innovadora i arriscada en el context cultural de l'Espanya franquista.

Palabra e imagen

El 1960 Esther Tusquets va visitar la Fira del llibre de Frankfurt. Acabava d'assumir la direcció de l'editorial Lumen i encara no havia publicat cap títol propi. Amb el seu germà Òscar havien decidit començar publicant llibres infantils i llibres il·lustrats. Allí va ser on van comprar els drets d'edició per a Espanya de *Muerto por las rosas*, amb fotografies d'Eikoh Hosoe i un breu text de Yukio Mishima. No obstant això, el primer llibre de la col·lecció "Palabra e Imagen" va ser una proposta del fotògraf Jaime Buesa, col·laborador de *La Vanguardia*. Es tractava d'un projecte amb fotografies del mateix Buesa i text d'Ana María Matute: *Libro de juegos para los niños de los otros*. El disseny de la col·lecció va anar a càrrec de Lluís Clotet i Òscar Tusquets.

Muerto por las rosas, amb fotografies d'Eikoh Hosoe i text de Yukio Mishima (1963); *Nada Personal*, amb fotografies de Richard Avedon i text de James Baldwin (1966); *Sweet Life*, amb fotografies d'Ed Van der Elsen, i *El mundo de Cartier-Bresson*, amb fotografies d'Henri-Cartier Bresson (1969), van ser els fotollibres publicats per Lumen fora de la col·lecció "Palabra e Imagen". L'editorial es va limitar a traduir els textos al castellà, respectant el disseny i la maquetació de les edicions originals.

Àmbit 3

Pràctica professional II

Per completar el recorregut professional, en aquesta tercera sala s'ha seleccionat una mostra dels treballs fets per a publicitat, moda i cinema, així com una tria de reportatges per a revistes il·lustrades i dels retrats fets per al seu llibre *Personajes de compañía*.

L'estudi Maspons + Ubiña va viure el boom de la publicitat que va tenir lloc als anys seixanta. L'economia espanyola sortia de l'autarquia que havia dominat els anys de postguerra fins al 1959 i passava d'una economia de demanda a una economia d'oferta, de manera que el país es convertia en una incipient societat consumista. La influència del turisme i de les modes estrangeres va provocar un canvi en el model de dona que apareixia en la publicitat. La imatge de la dona casolana va deixar pas a la d'una dona moderna i sensual, preferentment rossa, amb aire nòrdic.

La demanda d'imatges per part de la premsa il·lustrada era creixent. Un bon exemple el constitueix *Gaceta Ilustrada* per a la qual Maspons i Ubiña van començar a treballar el 1957.

A Barcelona, en l'àmbit cinematogràfic, va sorgir en els anys seixanta l'anomenada Escola de Barcelona amb una clara voluntat d'innovació formal d'acord amb les tendències del cinema francès (Nouvelle Vague) i anglès (Free Cinema). Maspons, que el 1956 havia assistit al rodatge a París d'*Ariane* de Billy Wilder, va col·laborar amb els realitzadors de l'Escola de Barcelona.

Flaminaire / 1965

L'originalitat de la publicitat per als encenedors Flaminaire consisteix en treure l'objecte del plató de l'estudi per retratar-lo en un entorn natural.

Lavanda Puig / 1958-1964

Alexandre Cirici Pellicer va ser una figura clau de la cultura catalana. No va exercir només com a crític d'art, historiador i professor d'estètica, sinó també com a artista gràfic i empresari publicitari. El 1958 va fundar amb Víctor Sagi l'agència PAN. Durant sis anys va col·laborar amb Oriol Maspons en la realització dels anuncis de Lavanda Puig.

Oriol Maspons. *Retrat Elsa Peretti*, 1966. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu fotogràfic Oriol maspons, VEGAP, Barcelona 2019

les seves camises, com volent eliminar qualsevol altre atribut que no fos el rostre i el cos. La influència de la imatge acriaturada de Twiggy, una de les models angleses que va difondre la minifaldilla de Mary Quant, es deixa sentir en les seves fotografies a partir de mitjans dels seixanta. Cada vegada més, les models esdevenen uns simples maniquins, despersonalitzats, nines inexpressives en poses impossibles sobre fons blanc.

Moda i models

Maspons va fer les seves primeres fotografies de moda quan va tornar de París. En aquells anys encara no disposava de plató i preferia retratar les models al carrer, on els elegants vestits ressaltaven sobre les velles parets escrostonades.

La mirada de Maspons sobre les models, gairebé totes estrangeres, va evolucionar al llarg del temps. A la fi dels anys cinquanta i començament dels seixanta, les seves fotografies representaven dones boniques i sensuais. Acostumava a retratar-les lluint una de

Oriol Maspons, *Serrat, Núria Feliu i Raimon*, 1967. Museu Nacional d'Art de Catalunya, donació de l'artista, 1999 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

La Gauche Divine

Arran del llançament de l'editorial Tusquets al Price de Barcelona, antiga sala de boxa, Joan de Sagarra va escriure un article a *Tele/eXprés* (octubre de 1967) en què va encunyar el terme de *gauche divine* per referir-se als editors, escriptors, poetes, dibuixants, dissenyadors, arquitectes, actors i actrius, empresaris, guionistes i directors de cinema, models i fotògrafs que van assistir a l'acte i que constituïen un grup heterogeni, caracteritzat per la seva actitud provocadora, cosmopolita i antifranquista. Es tractava

d'una elit cultural que compartia un projecte de renovació estètica en àmbits diversos, però sense assumir un compromís polític o social real. Amics que freqüentaven determinats locals: des de les reunions al restaurant Casa Mariona del Raval, a la fi dels cinquanta, passant per les trobades als bars de Tuset Street –així va anomenar Maspons el carrer Tuset– i, finalment, fins a Bocaccio, una sala de festes inaugurada el 1967.

Revista Bocaccio

Maspons va ser un dels col·laboradors de la revista *Bocaccio*, publicada per l'empresari Oriol Regàs. Estava dirigida pel cineasta Jordi Grau, el redactor en cap era Juan Marsé i el director artístic, el fotògraf Xavier Miserachs.

Escola de Barcelona

Maspons i Ubiña van col·laborar sovint amb alguns directors de l'Escola de Barcelona en la realització de la foto fixa de les seves pel·lícules: *Fata Morgana* de Vicente Aranda; *Circles* de Ricard Bofill; *Dante no es únicament severo* de Joaquim Jordà i Jacinto Esteve; i *Lejos de los árboles* de Jacinto Esteve.

Gaceta Ilustrada

Maspons i Ubiña van començar a treballar per *Gaceta Ilustrada* el 1957 –feia només un any que s’editava la revista– i van seguir col·laborant amb el setmanari fins a 1970. Van signar els reportatges de vegades en solitari i d’altres conjuntament. Maspons fins i tot va arribar a escriure algun text. *Gaceta Ilustrada* va adoptar com a model la revista *Paris Match* que es publicava d’ençà de 1949. Al setmanari espanyol les fotografies ocupen un lloc privilegiat respecte al text i el pes del relat recau en aquestes.

Destino

A diferència de *Gaceta Ilustrada*, a *Destino* les fotografies funcionaven com a il·lustració del text.

Triunfo

Aquest és l’únic reportatge que Maspons va fer per a la revista *Triunfo*. Oriol Maspons va viatjar a Berkeley (Califòrnia) el 1972, durant la campanya de les eleccions presidencials en què es van enfrontar McGovern, candidat demòcrata, i Nixon, candidat republicà, que va ser qui va guanyar.

Cuba / 1967

A la darrerria de juliol de 1967 es va inaugurar a l’Havana el Saló de Maig de París, trobada d’artistes i escriptors que, aquell any, es va celebrar conjuntament a les dues ciutats. Entre els participants espanyols hi havia Antonio Saura i Juan Goytisolo. Maspons va arribar a l’illa acompanyat de José Agustín Goytisolo en el moment en què s’estava fent el gran mural *Cuba colectiva*, iniciativa de Wilfredo Lam i en què van participar artistes arribats d’arreu del món. Maspons s’hi va estar fins al final d’agost, recorrent i fotografiant l’illa per a un projecte de llibre que finalment no es va arribar a fer perquè estava en desacord amb el text de Goytisolo.

Managua / 1972

Al desembre de 1972, un terratrèmol va arrasar la ciutat de Managua. Maspons va rebre l’encàrrec de la Creu Roja Internacional d’anar a fotografiar els efectes del desastre. Ana Maria Moix va escriure un article per a la seva secció al diari *Tele/eXprés* en què Maspons parlava de la seva experiència a Managua.

Sud-àfrica / 1972

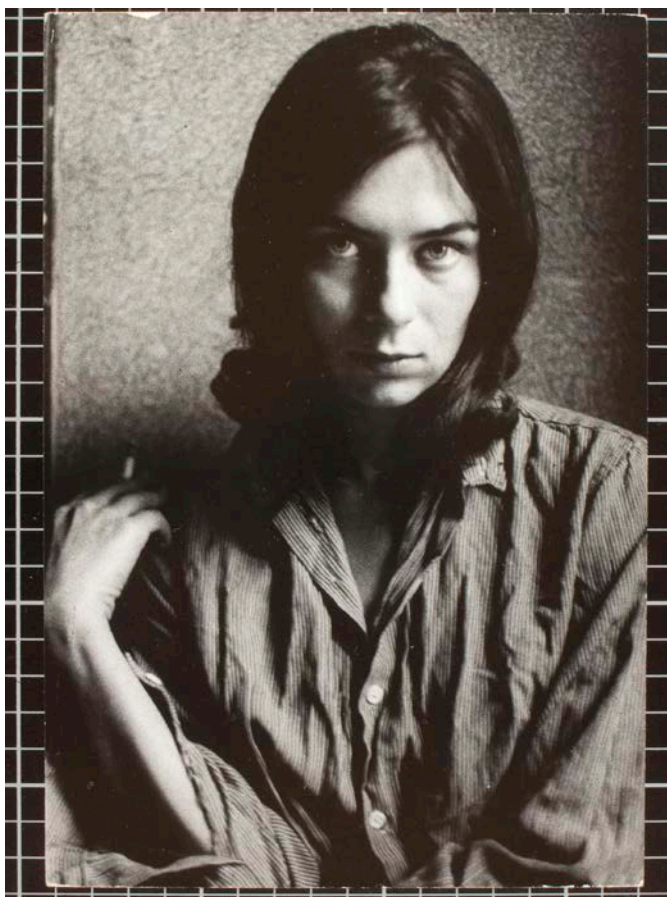
Maspons va viatjar a Sud-àfrica el 1972 per encàrrec de la revista *Bocaccio*, per realitzar un reportatge sobre l’*apartheid*, centrant-se en la comunitat negra.

Personajes de compañía / 1995

Maspons, que era un gran amant dels animals, va trigar gairebé tres anys a completar la sèrie de 68 retrats que componen aquest llibre publicat per *Àmbit*. Mostrem una selecció de 16 d’aquests retrats, tots ells realitzats en gelatinobromur de plata sobre paper plàstic.

Interviú i el reportatge de provocació

La revista *Interviú*, que es va començar a publicar el 1976, va ser sens dubte pionera en la premsa espanyola del reportatge de provocació o gonzo, sota el guiatge del periodista Luis Cantero i del fotògraf Oriol Maspons. El reportatge de provocació desdibuixa la frontera entre objectivitat i subjectivitat, barrejant ficció i realitat. La seva principal característica consisteix a fer que el periodista esdevingui protagonista de la història. Per dur a terme una crònica de la societat, que estava canviant ràpidament, o per abordar temes que durant anys havien estat tabú, Cantero imaginava i representava una situació per provocar la reacció

Oriol Maspons, *Juliette Mayniel*. c. 1960. Dipòsit de l'artista al Museu Nacional d'Art de Catalunya, 2011 © Arxiu Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

característiques va provocar la protesta de les associacions feministes, que es van manifestar davant l'estudi de Maspons.

Eivissa / 1978-79

Maspons va publicar diversos reportatges sobre Eivissa a la revista *Interviú*. Aquestes fotografies es van prendre a les discoteques Amnesia, Ku i Pachá durant els estius de 1978 i 1979.

Àmbit 4

L'estudi i la seva promoció

El 1966 Maspons i Ubiña van encarregar als arquitectes Òscar Tusquets i Pep Bonet la reforma de l'estudi que compartien al barri de Gràcia. Tusquets i Clotet van dissenyar també per al camerino de les models el penjador Germaine, nom de la model amb qui Maspons havia treballat per a gran part dels anuncis de Puig.

BAT MAN

El 1967, per anunciar el final de les obres de reforma de l'estudi, van fer un cartell amb el fotocòmic *BAT MAN*, en el més pur estil pop. Sàtira hilarant sobre el món de la fotografia publicitària.

Nadales

Per a la promoció de l'estudi, Maspons i Ubiña, des de l'inici, felicitaven l'any nou als seus clients i amics fent enginyosos i divertits autoretrats que al·ludien a la seva professió de fotògrafs per a tot.

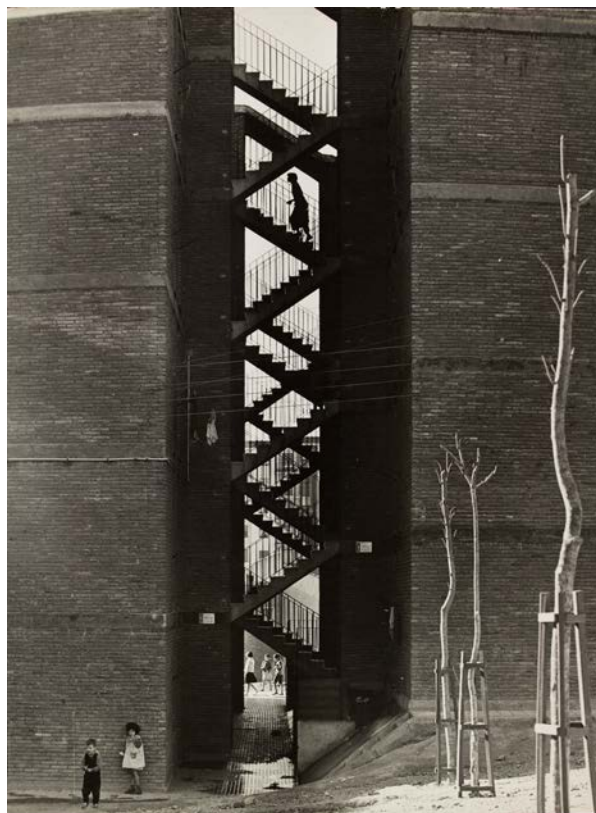
de la gent. Oriol Maspons va ser company de Cantero fins al 1984, fotografiant les situacions provocades pel periodista. Una de les sèries de reportatges més sonada va ser "La vuelta al mundo en 80 camas", que, sota l'aparença d'una suposada llibertat, en realitat responia a les fantasies eròtiques d'uns lectors que estaven lluny d'haver-se alliberat de la repressió imposada per la moral franquista, així com de la mentalitat masclista i patriarcal.

Protesta del col·lectiu feminista

Interviú va inserir un anunci a *La Vanguardia* del 28 de setembre de 1977 per buscar una dona violada que hagués quedat embarassada a conseqüència de l'agressió, per tal d'"obrir un procés informatiu contra les violacions". S'oferia màxima discreció, així com alts honoraris. La manca absoluta de respecte envers les víctimes i el tractament sens dubte sensacionalista del tema que pressuposava un anunci d'aquelles

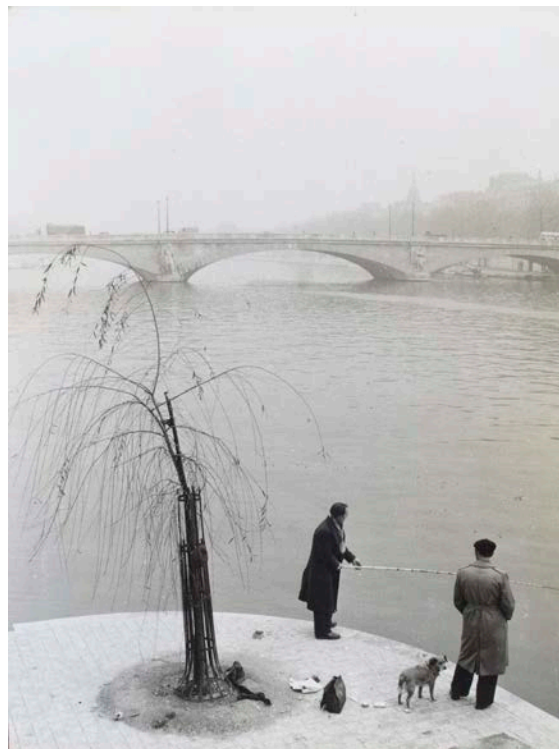
CRONOLOGIA

- 1928 Neix a Barcelona el 22 de novembre.
- 1936-1939 Passa la Guerra Civil a l'Ametlla del Vallès.
- 1942-1948 Estudis de peritatge mercantil.
- 1949 Es fa soci del Jazz Hot Club.
- 1950 Treballa a la Compañía Mediterránea de Reaseguros.
- 1950-1951 Fa el servei militar a Ceuta.
- 1952 Ingressa a l'Agrupació fotogràfica de Catalunya (AFC).
- 1954 Viatja a Eivissa: coneix el fotògraf René Petit i la model Monique Koller.
- 1955 És nomenat vocal de Cultura de l'AFC.
Es trasllada a París i entra en contacte amb el Club des 30 x 40.
Coneix Henri Cartier-Bresson i Romeo Martinez, editor de la revista *Camera*.
Comença a col·laborar amb *Arte Fotográfico*, a la secció "Cómo hago mis fotografías".
- 1956 "The Family of Man" al Musée d'Art Moderne de París.
Català-Roca el visita a París i junts marxen a Londres.
Exposició de l'Agrupació fotogràfica de Catalunya a la Bibliothèque Espagnole de París.
Torna a Barcelona.
Surt la revista *AFAL* (Almeria, 1956-1963).
- 1957 S'associa amb Julio Ubiña.
"Salonismo", per Oriol Maspons, a *Arte Fotográfico* núm. 61.
Primer reportatge per a *Gaceta Ilustrada*.
Primeres fotografies de moda.
- 1958 És expulsat de l'Agrupació fotogràfica de Catalunya.
Comença a col·laborar amb l'editorial Seix Barral.
Comença a col·laborar amb Alexandre Cirici per a la publicitat de Lavanda Puig (1958-1964).
Exposició col·lectiva al MoMA (Nova York).

Oriol Maspons i Julio Ubiña. *Sense títol*. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona 2019 © Hereves de Julio Ubiña

- 1959 Exposició Maspons + Ubiña, Sala Aixelà (Barcelona).
Primer treball de foto fixa per a la pel·lícula *La encrucijada*, d'Alfonso Balcázar.
Corresponsal d'AFAL.
Participa amb Ubiña a l'exposició del grup AFAL a París.
Col·laboració amb el Col·legi d'Arquitectes de Barcelona (1959-1977).
- 1960 *Caminando por las Hurdes*, Seix Barral, 1960.
- 1961 Publica al *Photography Yearbook 1961*.
Primera col·laboració amb *Destino*.
- 1962 Exposició "11 fotógrafos españoles en París", Sala Aixelà (Barcelona).
Publica al *Photography Yearbook 1962*.
- 1963 *La caza de la perdiz roja*, Lumen, 1963 (fotos Oriol Maspons).
Toreo de Salón, Lumen, 1963 (fotos Oriol Maspons i Julio Ubiña).
Comença a fer fotos per a les portades de discos de la Nova Cançó.
Foto fixa amb Ubiña per *Lejos de los árboles* (estrenada el 1972).
Exposició amb Ubiña "Toreo de Salón", Sala Aixelà (Barcelona).
Portades per a Edicions 62.
- 1964 Publica al *Photography Yearbook 1964*.
Tierra de Olivos, Seix Barral, 1964.
- 1965 *Això també és Barcelona*, Lumen 1965.
Fata Morgana: fotografies argumentals i publicitàries de Maspons i Ubiña.
- 1966 *Poeta en Nueva York*, Lumen, 1966 (fotos Oriol Maspons i Julio Ubiña).
Remodelació de l'estudi: arquitectes Oscar Tusquets i Pep Bonet.
Foto fixa per a *Circles*, de Ricardo Bofill.
Publica al *Photography Yearbook 1966*.
- 1967 Foto fixa per a *Dante no es únicamente severo*, de Jacinto Esteva i Joaquim Jordà.
Viatge a Cuba amb José Agustín Goytisolo.
Samarretes amb el lema "Tuset Street".
Fotos promocionals per a la discoteca Bocaccio.
- 1968 Premi de publicitat per a l'anunci Brut Fabergé, de Maspons i Ubiña.
Arquitectura gòtica catalana, Lumen, Barcelona. Text d'Alexandre Cirici Pellicer i fotografies d'Oriol Maspons.
Arte hispánico de la época visigoda, Ed. Polígrafa, Barcelona. Fotografies d'Oriol Maspons i text de Pedro de Palol.
- 1969 Fotografies de l'exposició "Miró otro".
"Mirosadik", *La Mosca* núm. 6. Fotografies de Colita i guió d'Oriol Maspons.
- 1970 Fotografia el rodatge de *La luz del fin del mundo* a Cadaqués.
- 1971 Portfoli de 14 fotografies per a la col·lecció de la Bibliothèque Nationale de París.

Oriol Maspons, *París*, c. 1955-1956. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011 © Arxiu Fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

1972 “Berkeley 1964-1972”, *Triunfo* núm. 530.
Reportatge sobre Sud-àfrica per a la revista *Bocaccio*.

1973 Terratrèmol a Managua: reportatge per a la *Creu Roja Internacional*.

1975 Publica a *Nueva Lente* núm. 36 dedicat a la càmera *pocket*.

1976 Comença a treballar per a *Interviú*, col·laborant amb Luis Cantero (1976-1984).

1977 Protesta del col·lectiu feminista davant de l'estudi Maspons + Ubiña.

Primer vuelo, Pomaire (Argentina). Fotografies d'Oriol Maspons i text de Darío Vidal.

Oriol Maspons, Jaime Gil de Biedma, Carlos Barral, José Agustín Goytisolo i Josep Maria Castellet al vestíbul de l'editorial Seix Barral, 1961. Museu Nacional d'Art de Catalunya, adquisició finançada per la Fundació Nando i Elsa Peretti, 2017 © Arxiu Fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

1978 Julio Ubiña deixa la fotografia professional per motius de salut.

1979 *Nueva Lente* núm. 84. “P.P.M. y sus amigos”.

1987 *Barcelona metròpolis: una realitat, quatre fotògrafs*, Corporació Metropolitana de Barcelona (Català-Roca, Colita, Maspons i Miserachs).

1988 *Els barcelonins*, Edicions 62, Barcelona. Fotografies de Colita, Maspons i Miserachs. Mor Julio Ubiña.

1992 *Quinze dies d'eufòria*, Àmbit, Barcelona. Fotografies de Colita, Maspons i Miserachs.

1995 *Oriol Maspons: Personajes de compañía*, Àmbit, Barcelona.

Oriol Maspons: L'instant perdut, Lunwerg i Fundació “la Caixa”, Barcelona.

Exposició “L'instant perdut”, comissariada per David Balsells, a la Fundació “la Caixa”, Barcelona.

1996 *La Ricarda*, Actar, Barcelona. Fotografies de Maspons + Ubiña i altres.

1997 *Portuarium*, Ed. Port de Barcelona. Fotografies de Colita, Maspons i Miserachs.

1998 Rep la Medalla al Mèrit Artístic de la ciutat de Barcelona.

2000 *Portuarium 2000*, Ed. Port de Barcelona. Fotografies de Colita i Maspons.

Gauche Divine, Ministeri de Cultura i Lunwerg, Barcelona. Fotografies de Colita, Maspons i Miserachs. Catàleg de l'exposició.

2001 *Oriol Maspons*, La Fàbrica, Madrid. Text de Lluís Permanyer.

2006 *Oriol Maspons: The Private Collection*, La Fàbrica, Madrid.

Rep la Creu de Sant Jordi de la Generalitat.

2008 “Oriol Maspons, un fotògrafo insólito”. Exposició comissariada per Natasha Christia a Kowasa, Barcelona.

Exposa a PHotoESPAÑA 2008, Madrid.

2011 Diposita el seu arxiu al Museu Nacional de Catalunya.

Rep el Premi Honorífic de Fotografia “Ciutat de Lleida”.

2013 Oriol Maspons mor a Barcelona.

4 de juliol de 2019

CONFERÈNCIA INAUGURAL

A càrrec de Cristina Zelich, comissària de l'exposició

A les 18.30h a la sala de la Cúpula

Activitat gratuïta

MASPONS: DIÀLEGS ÚTILS

4 sessions de diàlegs entre dos especialistes al voltant dels principals temes clau en la fotografia d'Oriol Maspons.

26 de setembre, 10 d'octubre, 7 i 28 de novembre.

Sala de l'exposició temporal

18.30 h

Activitat gratuïta

3 de setembre de 2019

NIT MASPONS

Portes obertes a l'exposició, concert de jazz i projecció a l'aire lliure de *Visages Villages* (2017), dirigida per Agnès Vardà i JR.

Activitat gratuïta i sense reserva

Horaris: de 20 a 23.30 h

De 20 a 22 h, portes obertes a l'exposició i proposta gastronòmica a la sala oval

De 21 a 21.45 h, concert de jazz a càrrec del Gabriel Amargant Quartet, Taller de Músics.

De 22 a 23.30 h, projecció a l'aire lliure de del film *Visages Villages* (2017), dirigida per Agnès Vardà i JR.

1949-1995 **ORIO**
MASPONS
LA FOTOGRAFIA ÚTIL

- Dates** Del 5 de juliol de 2019 al 12 de gener de 2020
- Organitza i produeix** Museu Nacional d'Art de Catalunya
- Comissària** Cristina Zelich, comissària d'exposicions especialitzada en fotografia
- Lloc** Sala d'exposicions Temporals 1
- Preu de l'entrada** 6 €
- Monografia** 2 edicions: català i castellà

Amb el patrocini de

Agrolimen

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Oficina de premsa

Tel. 93 622 03 60
premsa@museunacional.cat

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat

  @MuseuNac_Cat

**Un museu
sostenible**

